

Architectuur in Amsterdam

tekst: Gerard Goudriaan

Amsterdam heeft op het terrein van de architectuur veel te bieden. Er is hedendaagse architectuur, die een hoog niveau haalt. Over de architectuur van 2009 is onlangs een publicatie verschenen. En bijna een eeuw geleden liet de Amsterdamse School zich gelden. Die kunt u aan de hand van een fietsgids verkennen. Naast deze twee boeken bespreken we publicaties over twee Amsterdamse architectuurwijken in opkomst.

Amsterdamse architectuur in 2009

Al enige jaren organiseert Architectuurcentrum Amsterdam (Arcam) de verkiezing voor de jaarlijkse Amsterdamse Architectuur Prijs. Daarvoor zijn dit jaar 24 architectuurprojecten in Amsterdam en één in Amstelveen voorgedragen. Ze geven 'een indruk van kwaliteiten die in 2009 aan het al rijke architectonisch arsenaal van Amsterdam zijn toegevoegd'.

De jury wilde een combinatie van verrassing en vernieuwing enerzijds en degelijkheid en integriteit anderzijds, met daarbij extra aandacht voor de inpassing in de bestaande stedelijke structuur. Uiteindelijk heeft de degelijkheid het gewonnen van het spectaculaire. Zo werd een voor de recent kansrijke kandidaat als The Rock op de Zuidas snel door de jury als on-Nederlands terzijde geschoven.

De jury kwam tot een top-6. Hierin bevindt zich één project in Zeeburg. Dit is het woonhuis aan de Edmond Halleylaan 40 – op het Steigereiland in IJburg – van architectenbureau Claus en Kaan. Het project kwam niet op de eerste plaats, maar de jury was wel diep onder de indruk van het pand. 'De gevel is van een grote schoonheid. De entree en daarmee de overgang van de straat naar het privé-domein is indrukwekkend en van een grote subtiliteit. [...] Materiaalkeuze en detaillering zijn een feest voor het oog en het minimalisme waarvan het hele huis is doordrongen, onttaardt nergens in steriliteit'. Als de nummers 1 en 2 kwamen twee projecten in Nieuw-West naar voren waarvan 'Vier torens Osdorp' van Wiel Arets de uiteindelijke winnaar werd. De appartementen gebouwen staan aan de Jan van Zutphenstraat. Wiel Arets is bekend als de architect van de woontoren Sky Dome op het KNSM-eiland.

Marlies Buurman, Flora van Gaalen en Maarten Kloos (red.)
Amsterdamse Architectuur 2009-2010
Amsterdam Architecture.
Arcam/Architectura & Natura Press,
Amsterdam 2010
ISBN 978 90 76863 96 2
Prijs € 19,50

Amsterdamse school

Wie wat minder heeft met moderne architectuur kan voor een ontdekkingstocht van huizen en gebouwen in de stijl van de Amsterdamse School goed uit de voeten met 'Op de golven van de stad' uitgegeven door Museum Het Schip.

De Amsterdamse School is een architectuurstijl die tussen 1912 en 1930 de architectuur van Amsterdam heeft gedomineerd. Veel woningen zijn in deze stijl gebouwd, maar ook zakelijke gebouwen, scholen, gemeentekantoren en veel, heel veel bruggen. De stijl kenmerkt zich door het gebruik van bakstenen die mede worden gebruikt om nieuwe zeer gedetailleerde vormen te creëren. Er wordt veel gebruik gemaakt van siersmeedwerk, glas-in-lood en beeldhouwwerk. Een ware verrijking van de stad.

In de gids zijn zes fietsroutes opgenomen die u langs veel objecten van de Amsterdamse School voeren. U komt door het Centrum, door het Plan-Zuid (met veel beeldhouwwerk), de Baarsjes en de Spaarnammerbuurt waar Museum Het Schip is gevestigd.

Waar u niet komt is in de Indische Buurt, waar de fameuze 'Billen van Wijdeveld' op de hoek van de Celebesstraat en de Insulindeweg hebben gestaan en waar nog het een en ander van de Amsterdamse School aanwezig is. Vermoedelijk te weinig om een extra hoofdstuk in dit boek te rechtvaardigen. Maar jammer is het wel.

Op de golven van de stad. Een ronde langs de Amsterdamse School.
Museum Het Schip, Amsterdam, 2009
ISBN 978 90 814397 1 8
Prijs € 15,00

Nieuw Nieuw-West

In de wedstrijd om de Amsterdamse Architectuur Prijs over het jaar 2009 kwamen projecten uit Nieuw West sterk naar voren. Van de top-6 zijn er drie in Nieuw-West te vinden waaronder de nummers 1 en 2. Misschien een reden om eens de architectuur in Nieuw-West te verkennen? Daarvoor kan het boek 'Nieuw Nieuw-West' dienen. Hierin is deze uitspraak te vinden: 'We vragen wel van onze kinderen dat ze weten waar de Dam ligt, maar andersom heeft men geen idee waar Nieuw-West ligt. Die onbalans moet worden hersteld.' Nieuw-West is vooral bekend door zijn problemen met allochtone jongeren. Maar zoals dit boek laat zien is er ook een Nieuw Nieuw-West, waarvoor in vijftien jaar tijd meer dan 13.000 woningen worden gesloopt die plaats moeten maken voor 24.000 nieuwe, waarvan de helft als woonhuis. Een gebied met de omvang van een middelgrote stad gaat vrijwel volledig op de schop.

Naast de bekroonde architectuur van 2009 – en eerder van 2006/2007 – is er nog veel meer spraakmakends te zien. Bijvoorbeeld het door MVRDV ontworpen appartementencomplex Parkrand aan het Eendrachtspark, dat al veel architectuuroeristen heeft getrokken, maar dat zijn dure woningen nog steeds niet allemaal verhuurd krijgt.

Een aantal essays bespreekt deze grootschalige vernieuwingsoperatie. De architectonische kenmerken van een aantal afzonderlijke projecten komen aan bod en de vraag komt aan de orde wat dit allemaal heeft opgeleverd. Het hoogtepunt van het boek is een serie van 84 foto's van architectuurfotograaf Luuk Kramer die de ontwikkeling van Nieuw-West naar Nieuw Nieuw-West goed illustreert. Gelukkig zijn bij deze serie noodzakelijke gegevens als architect en bouwjaar niet vergeten.

Theo van Oeffelt, Bernard Hulsman, Kees de Graaf, Luuk Kramer (fotografie)
Nieuw Nieuw-West
Stedelijke vernieuwing in de Amsterdamse tuinsteden 2000-2010
Uitgeverij THOTH, Bussum, 2010
ISBN 978 90 6868 531 2
Prijs € 24,90

Noord

Veel bescheidener van opzet dan het boek over West, maar evenzeer bedoeld om een tamelijk onbekend stadsdeel architectonisch te promoten is de architectuurkaart van Arcam. Hij bestaat uit een duidelijke kaart van Noord met drie fietsroutes, 180 architectonische objecten met chronologisch geordende toelichting, niet indrukwekkende foto's en een verdieping gevende inleiding.

Op deze manier zijn zowel historische bouwwerken, zoals de verschillende tuindorpen, te ontdekken als de soms spectaculaire moderne architectuur zoals het

Kraanspoor op de voormalige NDSM-werf en het in 2011 op te leveren gebouw van het Filmmuseum, dan omgedoopt tot EYE Film Instituut Nederland.

Architectuurkaart Amsterdam Noord.
Kaart van Amsterdam-Noord met informatie over de architectuur en stedenbouw, fietsroutes en architectuurfoto's.
Arcam, 2010
ISBN 978 90 76863 97 9
Prijs € 5,00
Er is ook een Engelstalige versie. ◀

advertentie

boeken, tijdschriften, dagbladen en... koffie

BOEKHANDEL VAN PAMPUS

open woensdag t/m vrijdag 10-19 uur, zaterdag & zondag 10-18 uur
KNSM-laan 303 telefoon 419 30 23
www.boekhandelvanpampus.nl info@boekhandelvanpampus.nl